

УДК 811.111'367.628:159.942

О. В. Мирошніченко

ЕМОЦІЙНА ВМОТИВОВАНІСТЬ ВИГУКІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У процесі комунікації людина не лише передає інформацію, але також і реагує на оточуючу дійсність. Не останню роль у цьому відіграють ті одиниці мови, які обслуговують вираження емоцій, емоційних оцінок. Такими одиницями є вигуки. Вигуки – особливі, морфологічно незмінні слова, які виражають почуття, емоції, волевиявлення людини [1]. Вигуки є одним із проблемних класів слів, щодо лінгвістичного статусу яких досі немає єдиної думки. Очевидним є лише те, що вигуки обслуговують емоційну сферу вираження думок і використовуються, як правило, в усному мовленні.

Як важливий компонент мовленнєвого спілкування вигуки використовуються для вираження суб'єктивно-модальних значень, різних емоційних реакцій, акцентування, посилення чи інтенсивності.

Відзначимо, що сучасна лінгвістична наука приділяє увагу емоційній і емоційно-оцінній лексиці в контексті мови та мовлення. Слід зауважити, що розгляд вигуків у системі англійської мови та в межах наукової роботи необхідний лише для того, щоб показати самостійність вигуків як частини мови, виявити місце вигуків у системі частин мови. У західноєвропейському мовознавстві питанню емоційності вигуків у сучасній англійській мові присвячені праці Ф. Амеки, К. Еліха, О. Єсперсена, Дж. Ліча, Г. Пауля, Д. Уїлкінса, Т. Уортонна, В. Ціммера, та інших вчених. Ці дослідження дають змогу характеризувати вигук як окрему мовленнєву одиницю і описати її властивості опираючись на різноманітні надані вченими критерії (емоційність, частота вживання, склад).

Мета статті – окреслити емоційні особливості вигуків, надати характеристику та класифікацію вигуків, враховуючи емоційний компонент.

На думку О. Рака вигук – це мовний знак, незмінне за формою слово, ізольоване в реченні знаками пунктуації, яке самостійно утворює цілу фразу, не поєднуючись з іншими реченнями (фразами); позбавлений номінативної функції; наділений загальнозрозумілим значенням; слугує для вираження волевиявлень та живої емоційної реакції на поведінку співрозмовника або навколишню дійсність; як особливий розряд слів, вигук характеризується відсутністю спеціальних граматичних показників [2].

Характеризуючи вигуки як самостійну частину мови, було б доцільним згадати про їхнє специфічне синтаксичне функціонування у

висловлюваннях. Вони, зазвичай, трапляються ізольовано але й зберігають зв'язок із наступним висловлюванням.

Роль вигуків в усній комунікації значна, оскільки вони надають висловленню національного колориту, природності та емоційності.

Емоції є однією з найважливіших характеристик людини і вони впливають практично на всі аспекти її діяльності. Емоції – багатогранні, оскільки відображають почуття і досвід, фізіологічну поведінку, форми пізнання концептуалізації. Емоція є одним зі складників експресивності, яка вміщує певні відтінки емоційного забарвлення [3].

Емотивність, експресивність, емоції є комунікативними поняттями, під дією яких здійснюється зв'язок між емоційним імпульсом людини і мовою, де вигуки виступають як своєрідні провідники, звукові образи емоцій.

Емотивність – це емоційність в мовному значенні, тобто чуттєва оцінка об'єкту, вираз мовними або мовленнєвими засобами відчуттів, настроїв, переживань людини [4, с.153].

Експресивність – властивість певної сукупності мовних одиниць передавати суб'єктивне ставлення мовця до змісту висловлювань, або адресату [5].

Можливості мовця, оперуючи словами, виражати емоції і пропускати їх через ситуації, соціум, інші фільтри пізнання, залежно від яких ті самі емоції набувають різного лексико-семантичного вираження, вказують на те, що емоції не існують поза мисленневою діяльністю. Тому процес обмірковування, осмислення і ментального залучення до процесу комунікації впливає на вибір мовного засобу в певній мовленнєвій ситуації. Вибір того чи іншого вигуку або вигукового висловлення обумовлений конкретною мовленнєвою ситуацією і свідчить про стан мовця.

Вважаємо, що більш емоційні вигуки є поліфункціональними, до того ж поліфункціональність – явище специфічне: той самий вигук у різних ситуаціях може виражати емоції, навіть протилежні за значенням, чого не спостерігається за наявності полісемії в повнозначних словах.

Слід підкреслити, що той самий вигук виражає різні емоції і вимовляється з різною інтонацією. Наприклад, „*hmm*“ („зацікавлення“) вимовляється довгим і ніби на видиху „*hmm*“ („розчарування“) схоже на різкий короткий видих. Більша кількість поліфункціональних вигуків свідчить про емоційність, спонтанність мовлення. Коли людину переповнюють емоції, вона не можемо думати, який вигук краще вжити, щоб передати лише одну конкретну емоцію. Тому люди використовують частіше „універсальні вигуки“ (*oh, well, wow*).

Власне емоційними можуть бути й вигуки, які є знаками емоцій, та емоційні звертання, тобто слова, які виконують функцію індикаторів оцінки: добрий – поганий, позитивний – негативний, правильний – неправильний.

На нашу думку, вигуки мають значення тільки в конкретній ситуації. Це лише сигнали почуттів відносно певної конкретної ситуації, контексту, оскільки той самий вигук може виражати різні типи емоцій.

До складу емоційно вмотивованої лексики мовознавці відносять найрізноманітніші типи слів. Деякі вчені вважають емоційними ті лексичні одиниці, у яких поняття про почуття позначається не лексично, а через суфікси та префікси емоційної оцінки [6].

Залежно від місця вигуків у реченні залежить також і ступінь інтенсивності емоції. Такі реакції як спонтанна радість, здивування, жах або ж якісь тілесні відчуття, з'являються, зазвичай, на початку речення. Інші реакції, такі як незадоволення або співчуття, які вимагають рефлекторної реакції, можуть проявлятися на початку і в кінці речення [7, с. 158].

За структурою всі англійські вигуки поділяють на прості, що складаються з одного слова (*ah, wow, oops,*), та складні – з декількох слів (*oh my God, oh well*).

За значенням вигуки поділяються на чотири розряди:

1. Емоційні вигуки – виражають почуття й переживання мовця (страх, подив, іронію, гнів, обурення, зневагу, радість, задоволення).

2. Спонукальні (волевиявлення) – виражають спонукання до певної дії (наказ, заклик, сигнал, спонукання до мовчання чи згоди, спонукання тварин).

3. Слова ввічливості (мовний етикет) – привітання, подяка, вибачення, прощання, побажання тощо.

4. Звуконаслідувальні слова – не виражають ні почуттів, ні емоцій, ні волевиявлень, а лише відтворюють звуки, які трапляються в живій і не живій природі [8].

Німецький вчений-лінгвіст М. Шварц-Фрізель пропонує таку класифікацію вигуків, котра включає в себе п'ять категорій:

- первинні;
- вторинні;
- інфлективи;
- звуконаслідувальні;
- вітальні форми та форми побажання успіху [9].

Первинні вигуки – слова, які безпосередньо виражають наші почуття та виявлення волі, не називаючи їх. Особливістю є те, що в них відсутня денотативна функція.

Вторинні вигуки утворилися з інших частин мови, найчастіше повнозначних та мають денотативні компоненти значення.

Інфлективи – це невідмінювані форми дієслів.

Звуконаслідувальні вигуки є вираженням акустичних уявлень людини про звуки, які зустрічаються у житті.

Вітальні форми вигуків виражають привітання, прохання, подяку, побажання, сподівання або прощання. Сюди можуть також входити і цілі сполуки слів.

Вигуки використовуються зазвичай в усному мовленні, проте їх можуть застосовувати і журналісти в заголовках газет.

Отже можемо зробити висновок, що вигуки – комунікативно зумовлені одиниці семантики, оскільки їхнє значення виявляється в основному в процесі спілкування, комунікативність у них висувається на перший план, тому що семантика більшості вигуків виявляється в процесі комунікації.

Вигуки, безумовно, становлять окрему самостійну частину мови, проте в самій системі мови мають особливий статус. Їх неможливо розглядати ані як повноцінні лексичні одиниці, ані як функціональні слова.

Перспективою подальшого дослідження може стати аналіз вживання вигуків у художній літературі, вивчення гендерних особливостей використання вигуків під час спонтанної комунікації.

Список використаної література

- 1. Електронний довідник.** Всі предмети. Освіта. Допоміжні та довідкові матеріали. Стилїстика української мови. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://subject.com.ua/ukrmova/stilistika/72.html>.
- 2. Рак О. М.** Про питання походження вигуків / О. М. Рак // Наук. вісн. Чернів. ун-ту зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2000. – Вип. 72. Герман. філол. – С. 11–21.
- 3. Мягкова Е.Ю.** Когнитивная теория эмоций и исследование эмоциональной лексики / Е. Ю. Мягкова. – М.: Ин-т языкозн. АН СССР, 1991. – 196 с.
- 4. Кунин А.В.** Курс фразеологии современного английского языка – М., 1986. – 120 с.
- 5. Вільна електронна енциклопедія Вікіпедія.** [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Експресивність>.
- 6. Кушнерик В. І.** Зв'язок фоносемантичних явищ з афіксами лексем сучасної німецької мови / В. І. Кушнерик // Проблеми романо-германської філології : зб. наук. пр. – Ужгород: Ліра, 2005. – С. 95 – 101.
- 7. Слюсарева Н. А.** Функции языка / Н. А. Слюсарева // Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – С. 564 – 565.
- 8. Літературне місто.** Освітній онлайн ресурс Класифікація вигуків. Групи вигуків за значенням. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://litmisto.org.ua/?p=13153>.
- 9. Schwarz-Friesel M.** Sprache und Emotion / Monika Schwarz-Friesel. – Tübingen: A. Francke Verlag, 2007. – 401 s.

Мирошниченко О. В. Емоційна вмотивованість вигуків у сучасній англійській мові

Статтю присвячено розгляду актуальної для лінгвістики теми – емоційна вмотивованість вигуків у сучасній англійській мові. Зокрема, розглядається емоційність як окремий елемент мовлення та класифікації вигуків виходячи з їх емоційності. У статті надається характеристика вигуків як окремої мовної одиниці та розглядається

поліфункціональність вигуків з огляду ситуативності мовленнєвого акту. Займенники в спонтанному емоційному мовленні є найбільш поширеними засобами вираження емоцій пов'язаними зі сферою почуттів, які також можуть виражати різні емоції визначаючи характер контексту або ситуації.

Ключові слова: вигук, емоційність, мова, умотивованість, мовна одиниця, мовленнєвий акт.

Мирошниченко О. В. Эмоциональная мотивированность междометий в современном английском языке

Статья посвящена рассмотрению актуальной для лингвистики темы – эмоциональная мотивированность междометий в современном английском языке. В частности, рассматривается эмоциональность как отдельный элемент речи и классификации междометий исходя из их эмоциональности. В статье представлена характеристика междометий как отдельной языковой единицы и рассматривается полифункциональность междометий с точки зрения ситуативности речевого акта. Местоимения в спонтанной эмоциональной речи являются наиболее распространенными средствами выражения эмоций связанными со сферой чувств, которые также могут выражать различные эмоции определяющие характер контекста или ситуации.

Ключевые слова: междометие, эмоциональность, речь, мотивированность, языковая единица, речевой акт.

Miroshnichenko O. V. Emotional Motivation of Interjections in Modern English

This article discusses the topic which is relevant to linguistics – the emotional motivation of interjections in modern English. In particular, emotion is studied as a separate element of speech. Also this article is devoted to studies based on emotional classification of interjections. This article describes interjection as a separate linguistic unit and gives characteristics of interjections' polyfunctionality taking into account situativity of communication.

Considering interjections as markers in spontaneous emotional communication, it should be noted that they are the most common emotional means associated with the sphere of feelings and can express different emotions that define the character of the context or situation.

Interjections are the part of emotional sphere of speech-related non-verbal means that generally represent their main specifics.

Interjections are directly related to the pragmatic information so their communicative function comes fore. The semantics of most interjections can be detected only during communicational process. Exclamation phrases and sentences can be characterized with semantic indivisibility. They constitute a coherent unit despite the compound character and even separativity of formalization.

Interjections may be considered as a separate independent part of the language, but they have special status in the system of language. They should not be regarded either as full lexical units or as functional words.

Key words: interjection, emotion, speech, motivation, language unit, speech act.

Стаття надійшла до друку 05.02.2013 р.

Прийнято до друку 06.03.2013 р.

Рецензент – к. філол. н. Савельєва Н. О.

УДК 811.111'373.43

Y. G. Polkovnichenko

NEOLOGISMS IN MODERN ENGLISH

Nowadays, there is no doubt that the English language is the most widely used language for international communication. The language is constantly changing and developing. There are numerous factors that influence on this process one of which is neologisms. Language is the sphere of human activity that first brings social, political and other changes in human life. Every change, innovation, revolution is preceded by introduction of new words or phrases. They can be borrowed from another language by some reasons, or can be existing words which change their meaning, or words that creating through abbreviation, or they can be slang words. It is difficult to follow the number of words in the English language, since neologisms – new words – are coined every day. Also linguists have different opinions on such problem as how long the word is neologism. Some linguists claim that a word or phrase is no longer a neologism, when it is no longer „new”. And some scholars think that the word should not be older than 25 years to be a neologism. So we can say that neologisms are the main problem of modern scientific research.

The problem of neologisms in the English language is researched by numerous linguists and philologists, such as I. Arnold, V. Eliseev, R. Fischer, I. Galperin, C. Gauker, M. Janssen, O. Jespersen, F. Katamba, A. Koonin, A. Metcalf, M. Mostovy, P. Newmark, E. Rozen, V. Zobotkina and others.

The aim of the article is to analyze the phenomenon of neologism in modern English.

First of all, we begin with the etymology of „neologism”. This term comes from Greek „néo”, what is meant as a „new”, and „logos”, what is meant as a „speech, utterance” [1, p. 140]. Neologisms are words that have appeared in the language in connection with new phenomena, new concepts, but which have not yet entered into the active vocabularies of a significant portion of the native speakers of the language [2, p. 94]. The term „neologism” is first attested in English in 1772. But the English variant of this